



BPF Waterbouw

Checklist Code Pensioenfondsen naar de stand per 31 december 2017

Per 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen in werking getreden. Pensioenfondsen moeten de code naleven volgens het “comply or explain” principe. De onderstaande tabel geeft weer in hoeverre de normen van de code bij BPF Waterbouw worden nageleefd. Afwijkingen van de norm zijn gemotiveerd en nader toegelicht.

Principes uit de Code		Naleving per 31-12-2017	Nadere toelichting
Taken en werkwijze bestuur			
1	Het bestuur voert voor alle belanghebbenden van het pensioenfonds als “goed huisvader” de pensioenregeling uit: de regeling in ontvangst nemen, aanvaarden en beheren, de gelden beleggen, de pensioenen uitkeren en belanghebbenden informeren. Het bestuur heeft altijd de eindverantwoordelijkheid en de regie over alle werkzaamheden van het fonds.	Ja, toegepast	De regelingen zijn in een ver verleden ontvangen en aanvaard. Bij het beheren (aanbrengen van wijzigingen) ziet het bestuur toe op een evenwichtige belangenafweging van alle groeperingen. Het beleggen geschiedt na een ALM-studie en raadpleging adviseurs. Het uitkeren geschiedt door een zeer ingewerkt team met standaardsoftware en is onderhevig aan accountantscontrole. Het informeren geschiedt aan alle belanghebbenden; zie het door het bestuur vastgestelde communicatiebeleid (bijlage bij ABTN).
2	Het bestuur maakt heldere afspraken over zijn beleidsruimte. Die afspraken maakt het bestuur met de sociale partners, die de pensioenregeling bij het pensioenfonds onderbrengen.	Ja, toegepast	Jaarlijks meldt het bestuur de voorgenomen wijziging van de premie aan sociale partners, die hierop kunnen besluiten het opbouwpercentage aan te passen binnen de fiscale grenzen. Ingrijpende wijzigingen in de regelingen worden voorgelegd aan sociale partners.
3	Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en	Ja, toegepast	De huidige visie, missie en strategie is in 2017 opgesteld en vastgelegd als bijlage bij de ABTN. Jaarlijks wordt door het

	gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.		bestuur bezien of de ABTN (met de daarbij als bijlagen opgenomen beleidsdocumenten) herzien dient te worden. Minimaal eenmaal per kwartaal wordt in de bestuursvergadering uitgebreid stilgestaan bij de rapportering van de kernactiviteiten (ontwikkeling van o.a. dekkingsgraad, risico-aspecten, beleggingen)
4	Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	Ja, toegepast	In de ABTN is als bijlage het financieel crisisplan opgenomen. Overige belangrijke ontwikkelingen worden door de directie van de uitvoeringsorganisatie direct gedeeld met de voorzitter en/of het gehele bestuur.
5	Het bestuur waarborgt dat de leden van het bestuur onafhankelijk en kritisch kunnen opereren, ten opzichte van de achterban en van elkaar.	Ja, toegepast	In de statuten is bepaald dat partijen (werkgevers, werknemers en gepensioneerden in het VO) personen voordragen, maar het bestuur beslist of deze ook worden benoemd; alsmede dat bestuursleden zich richten op de belangen van alle belanghebbenden bij het fonds.
6	Het bestuur is er collectief verantwoordelijk voor dat het zelf goed functioneert. De voorzitter ziet hierop toe. Zij is namens het bestuur het eerste aanspreekpunt voor het intern toezicht en het VO over het functioneren van bestuurders. De voorzitter bewaakt de evenwichtige afweging van belangen en besluitvorming, net als besluitvorming- en adviesprocedures.	Ja, toegepast	De collectieve verantwoordelijkheid en de evenwichtige belangenbehartiging is geborgd in de statuten. De voorzitter waakt over de naleving.
7	Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	Ja, toegepast	De raad van toezicht heeft inzicht in alle bestuursstukken inclusief de notulen, waaruit blijkt welke besluiten zijn genomen en op basis van welke argumenten. Het bestuur licht elk halfjaar bij het VO de besluitvorming toe op basis van de aan het VO toegezonden besluitenlijst. Tevens ontvangt het VO periodiek de notulen van de bestuursvergaderingen en de besluitenlijsten. Op de website worden de ontwikkelingen van het fonds (waaronder de dekkingsgraad) periodiek vermeld. Eén à twee keer per jaar wordt een informatiebulletin (Reflecties) aan alle belanghebbenden verzonden.
8	Het bestuur legt bij alle besluiten duidelijk vast op grond van welke overwegingen – mede ten aanzien van de evenwichtige belangenafweging	Ja, toegepast	Deze overwegingen zijn opgenomen in de notulen van de bestuursvergaderingen.

	– het besluit genomen is.		
9	Het bestuur weegt de aanbevelingen van de raad van toezicht af. Wil het bestuur afwijken van de aanbevelingen, dan moet het dit motiveren.	Ja, toegepast	De raad van toezicht verstrekt jaarlijks een rapport van bevindingen. Het bestuur reageert hier schriftelijk en gemotiveerd op welke aanbevelingen worden overgenomen. Middels een aktiepuntenlijst wordt de voortgang van de opvolging in elke bestuursvergadering gemonitord.
Taak en werkwijze belanghebbendenorgaan			
10	N.v.t. in ons bestuursmodel	n.v.t.	
11	N.v.t. in ons bestuursmodel	n.v.t.	
12	N.v.t. in ons bestuursmodel	n.v.t.	
13	N.v.t. in ons bestuursmodel	n.v.t.	
Taken en werkwijze intern toezicht			
14	Het intern toezicht vervult zijn toezichtstaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds.	Ja, toegepast	De raad van toezicht vergadert viermaal per jaar met (een delegatie van) het bestuur. Daarnaast vergadert de raad van toezicht tweemaal per jaar met het VO.
15	Het intern toezicht betreft de naleving van deze Code bij zijn taak.	Ja, toegepast	Dit document is toegezonden aan de raad van toezicht.
16	De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Ja, toegepast	In de evaluatie van het functioneren van de raad van toezicht is dit vastgesteld.
Verantwoording afleggen			
17	Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	Ja, toegepast	De diverse beleidsaspecten zijn vastgelegd en als bijlage bij de ABTN opgenomen. De belangrijkste besluiten worden opgenomen in het jaarverslag. Daarin wordt ook ingegaan op de realisatie van de voornemens.
18	Het bestuur beschrijft in het jaarverslag helder en duidelijk de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Ook beschrijft het bestuur hierin of en in hoeverre het pensioenfonds de gestelde doelen heeft bereikt.	Ja, toegepast	In het jaarverslag 2017 zijn visie, missie en strategie opgenomen en de in het verslagjaar bereikte doelen.
19	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde	Ja, toegepast	Tweemaal per jaar overlegt het bestuur met het VO en bespreekt daar de beleidsafwegingen en de realisatie daarvan.

	uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.		In het jaarverslag worden deze aspecten uitgebreid behandeld. Bij alle bestuursbesluiten wordt de evenwichtige belangenbehartiging betrokken. In het bestuursverslag wordt uitgebreid ingegaan op de risico's die het fonds loopt en hoe het bestuur hiermee omgaat.
20	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling.	Ja, toegepast	Ja
21	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de gedragscode, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja, toegepast	Ja
22	Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO bij het afleggen van verantwoording.	Ja, toegepast	Tweemaal per jaar, waarvan eenmaal in juni naar aanleiding van het jaarverslag.
Integraal risicomanagement			
23	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is.	Ja, toegepast	Iedere (maandelijke) bestuursvergadering wordt het beleggingsbeleid, de dekkingsgraad, het feitelijk Vereist Eigen Vermogen in relatie tot het strategisch Vereist Eigen Vermogen en de duration van de beleggingen versus die van de verplichtingen besproken. Elk kwartaal wordt een uitgebreide, door externen vervaardigde risicorapportage besproken in het bestuur. Tevens wordt elke kwartaal middels het Dashboard alle belangrijke parameters benoemd versus de norm.
24	Het bestuur houdt expliciet rekening met risico's en risicobeheersing bij het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten. Deze risicoafweging legt het bestuur vast.	Ja, toegepast	De risico's worden bij het nemen van besluiten onderkend en expliciet in de afweging meegenomen. Er vindt vastlegging van de risicoafweging plaats.
Communicatie en transparantie			
25	Het bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid. Dit beleid zorgt er in ieder geval voor dat persoonlijke pensioeninformatie goed toegankelijk is. Ook bevordert het beleid	Ja, toegepast	Ieder jaar wordt het communicatiebeleid door het bestuur geëvalueerd en zo nodig aangepast. Het communicatiebeleid is vastgelegd als bijlage bij de ABTN.

	het pensioenbewustzijn van belanghebbenden. Verder stimuleert het beleid de dialoog met de belanghebbenden over het gevoerde en te voeren beleid.		
26	Het bestuur meet hoe effectief de ingezette communicatiemiddelen zijn. Dit doet het periodiek, maar ten minste elke drie jaar.	Deels, toegepast	Met het VO wordt over de communicatie-uitingen gesproken. Er vindt geen gekwantificeerd onderzoek plaats onder alle deelnemers.
Verantwoord beleggen			
27	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden. Hierbij houdt het bestuur ook rekening met goed ondernemingsbestuur.	Ja, toegepast	In de Beleggingsbeginselen / Investment Beliefs (bijlage van de ABTN) is het standpunt omtrent verantwoord beleggen en corporate governance uiteen gezet.
28	Bij het bepalen van het beleid houdt het bestuur rekening met de verplichtingen, die het fonds is aangegaan. Ook houdt het bestuur hierbij rekening met zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van de belanghebbenden om te zorgen voor optimaal rendement bij een aanvaardbaar risico.	Ja, toegepast	Dit is vastgelegd in het Beleggingsbeleid / Investment Beliefs (bijlage bij de ABTN).
29	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	In 2017 heeft geen toets van het draagvlak plaatsgevonden.	In het eerste halfjaar 2018 heeft overleg plaats gevonden tussen bestuur en VO omtrent verantwoord beleggen binnen de portefeuille van het BPF.
Uitvoering, uitbesteding en kosten			
30	Het bestuur is verantwoordelijk voor alles wat door, namens of voor het pensioenfonds wordt gedaan. Vanuit die verantwoordelijkheid heeft het bestuur een visie op de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds. Het bestuur stelt vast aan welke eisen de uitvoering moet voldoen. Ook bepaalt het bestuur welk kostenniveau aanvaardbaar is.	Ja, toegepast	Elk halfjaar vindt er een rapportage plaats aan het bestuur over de kwaliteit van de uitvoering (voorheen een rapportage over de SLA tussen het BPF en de uitvoeringsorganisatie); deze worden in de bestuursvergaderingen besproken. In het kader van het onderzoek naar de toekomst van het fonds is ook de hoogte van de uitvoeringskosten een attentiepunt.
31	Het bestuur legt vast voor welke wijze van	Ja, toegepast	De uitvoering vindt al meer dan 60 jaar plaats door (de

	uitvoering het heeft gekozen en welke overwegingen daaraan ten grondslag liggen. Het bestuur zorgt er voor dat deze informatie beschikbaar is voor de belanghebbenden.		rechtsvoorgangers van) Fondsenbeheer Waterbouw BV. In 2017 is besloten een onderzoek in te stellen naar de wenselijkheid om de dienstverlening door Fondsenbeheer Waterbouw voor het BPF te continueren.
32	Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	Ja, toegepast	De uitbesteding betreft met name het vermogensbeheer. In de 3 maandelijkse analyse van de beleggingsresultaten wordt elke uitbesteder benoemd en de resultaten ervan geanalyseerd.
33	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering en hierbij passende adequate sturings- en controlemechanismen voor de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds.	Ja, toegepast	Het bestuur van het BPF is de statutair directeur van Fondsenbeheer Waterbouw BV. De dagelijkse leiding ligt bij de titulaire directie. Middels een volmacht is bepaald welke werkzaamheden de titulaire directie dient uit te voeren en welke zijn voorbehouden aan de statutaire directie.
34	Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of – indien van toepassing – via zijn aandeelhouderspositie.	Ja, toegepast	Alleen bij de vastgoedbeleggingen middels de CBRE Dutch funds is er sprake van een performance fee voor de fondsbeheerder.. Deze is beperkt van omvang (hurdle en cap).
35	Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt of door handelen of nalaten.	Ja, toegepast	De beleggingen in aandelen geschieden middels indexfondsen. Uittreden is dagelijks mogelijk zonder noemenswaardige kosten. Er is sprake van standaardcontracten, waar het BPF geen invloed op kan uitoefenen.
36	Het bestuur bevordert dat de dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. Met een klokkenluidersregeling kunnen degenen die financieel afhankelijk zijn van de dienstverlener, zonder gevaar voor hun positie rapporteren over onregelmatigheden binnen de onderneming. Dit kan gaan om onregelmatigheden van algemene,	Ja, toegepast	Het fonds heeft een eigen klokkenluidersregeling. In het Uitbestedingsbeleid (bijlage bij ABTN) is bepaald dat bij de partijen een complianceregelingsregeling inclusief klokkenluidersregeling aanwezig moet zijn. Bij de jaarlijkse evaluatie wordt hierop toegezien.

	van operationele en van financiële aard.		
37	Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	Ja, toegepast	De dienstverlening van de vermogensbeheerders en de adviseur vastrentende waarde wordt jaarlijks geëvalueerd. De rapportage hierover wordt in de bestuursvergadering besproken.
Rol accountant en actuaris			
38	Als een accountant of actuaris niet-controlewerkzaamheden moet verrichten, verstrekt het bestuur hiervoor een afzonderlijke opdracht. Hierbij weegt het bestuur af of de niet-controlewerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd door de accountant, de actuaris of door het kantoor dat ook de jaarrekening controleert.	Ja, toegepast	Aan de accountant PWC zijn geen niet-controlewerkzaamheden opgedragen. Mercer heeft naast de certificeringsopdracht een doorlopende adviesopdracht ten aanzien van het vervaardigen van het actuariële rapport. Daarnaast worden incidentele vragen aan de adviserend actuaris gesteld in verband met operationele zaken. Voor aanvullende zaken (haalbaarheidstoets, herstelplan) worden offertes gevraagd bij meerdere partijen. De certificering geschiedt door EY.
39	Het bestuur beoordeelt ten minste eenmaal per vier jaar het functioneren van de accountant en de actuaris. De uitkomsten van deze beoordeling bespreekt het bestuur met de accountant resp. de actuaris. Ook stelt het bestuur het intern toezicht en het VO van de uitkomsten op de hoogte.	Ja, toegepast	Het bestuur heeft besloten om het contract met PWC te continueren voor het boekjaar 2017, gezien de wellicht korte levensduur van het fonds. Dit geldt ook ten aanzien van de adviserend en certificerend actuaris.
Klachten en geschillen			
40	Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	Ja, toegepast	Het BPF heeft een klachten- en geschillenregeling opgesteld..
41	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien. Een adequate klachten- en geschillenprocedure behelst naast een interne procedure ook de mogelijkheid om het genomen besluit voor te	Ja, toegepast	Conform de procedure zoals in de regelingen beschreven, is er een kanaal om kritiek te uiten. De klachten en de afwikkeling daarvan – tenzij hier een bestuursbesluit voor noodzakelijk is in de vorm van bijzondere hardheid – worden eenmaal per jaar gerapporteerd in een bestuursvergadering. In het jaarverslag wordt aandacht besteed aan de afhandeling van klachten en geschillen. De mogelijkheid om de klacht voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen is opgenomen in de klachtenregeling.

	kunnen leggen aan de Ombudsman Pensioenen		
Melding onregelmatigheden			
42	Het bestuur zorgt ervoor dat alle betrokkenen bij het fonds de mogelijkheid hebben te rapporteren over onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Dit kan gaan om onregelmatigheden zowel binnen het pensioenfonds als bij partijen aan wie taken worden uitbesteed.	Ja, toegepast	Het BPF beschikt over een incidentenregeling.
43	Het bestuur zorgt ervoor dat degenen die financieel afhankelijk zijn van het fonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Dit kan gaan om onregelmatigheden van algemene, van operationele en van financiële aard.	Ja, toegepast	Het BPF kent een klokkenluidersregeling, waarin het melden van onregelmatigheden is geborgd, op grond waarvan klokkenluiders zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren.
44	Het bestuur legt duidelijk vast bij wie en op welke wijze degenen die financieel afhankelijk zijn van het fonds, hierover kunnen rapporteren. Ook informeert het bestuur hen hierover.	Ja, toegepast	In de complianceregelingsregeling is bepaald dat de algemeen directeur de compliance officer is. Medewerkers kunnen zich ook tot de voorzitter van het bestuur of de externe compliance officer wenden.
Benoeming, ontslag en schorsing			
45	Benoeming en ontslag worden uitgevoerd door belanghebbenden, zo mogelijk door het orgaan zelf, met betrokkenheid van een ander orgaan van het pensioenfonds. Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht wordt benoemd door het bestuur na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan.	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.
46	Het bestuur zorgt ervoor dat in de statuten een	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.

	schorsingsprocedure is vastgelegd.		
47	Het bestuur, het VO en de raad van toezicht leggen bij een vacature de eisen voor de vacante functie vast.	Ja, toegepast	Het fonds stelt een profiel op voor de vacature.
Geschiktheid			
48	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit (zie paragraaf Diversiteit) en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	Ja, toegepast	In de profielen van de bestuursleden zijn de geschiktheids-eisen opgenomen. Bij aanstelling van nieuwe bestuursleden wordt aan deze profielen getoetst. Er zijn zittingstermijnen gedefinieerd in de statuten. In 2017 is de geschiktheid getoetst tijdens de zelfevaluatie..
49	Het bestuur stelt voor iedere bestuursfunctie een specifiek profielschets op. Daarin staan de vereiste geschiktheid en het geschatte tijdsbeslag.	Ja, toegepast	Voorafgaand aan de werving zijn de profielen voor de bestuursleden aangepast.
50	Het bestuur zorgt voor een programma van permanente educatie voor de leden van het bestuur. Dit programma heeft tot doel de geschiktheid van de leden van het bestuur op peil te houden en waar nodig te verbreden of te ontwikkelen.	Deels, toegepast	Ieder bestuurslid ziet toe op aanvulling of actualisering van relevante kennis. In 2018 wordt een programma van permanente educatie opgezet.
51	Het eigen functioneren is voor het bestuur een continu aandachtspunt. Het bestuur evalueert daartoe en elk geval jaarlijks het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden. Hierbij betreft het bestuur één keer in de twee jaar een derde partij. Bij de evaluatie komt aan de orde of het bestuur voldoende geschikt en divers is en wordt bovendien gekeken naar gedrag en cultuur.	Ja, toegepast	In 2017 uitgevoerd onder leiding van een derde partij.
52	Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds, maar moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat	Ja, toegepast	De raad van toezicht heeft zich onafhankelijk en kritisch opgesteld.

	belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.		
53	De raad van toezicht bevordert geschiktheid, collegiaal toezicht en complementariteit binnen de raad. Daarbij houdt de raad rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd.	Ja, toegepast	Bij de selectie van de leden van de raad van toezicht is hier op toegezien.
54	De raad van toezicht stelt voor iedere toezichthouder een specifiek profielschets op. Daarin staan de vereiste geschiktheid en het geschatte tijdsbeslag.	Deels toegepast.	Er is een algemeen profiel vastgesteld voor de leden van de raad van toezicht waarin de specifieke aspecten t.a.v. kennis en vaardigheden zijn opgenomen die in de raad als geheel aanwezig moeten zijn
55	Het eigen functioneren is voor de raad van toezicht een continu aandachtspunt. De raad evalueert daartoe in elk geval jaarlijks zijn functioneren. Hierbij betreft de raad één keer in de drie jaar een derde partij. Bij de evaluatie komt aan de orde of de raad voldoende geschikt en divers is en wordt bovendien gekeken naar gedrag en cultuur.	Ja, toegepast	In 2017 uitgevoerd onder leiding van een derde partij.
56	Het verantwoordingsorgaan bevordert de geschiktheid en diversiteit van zijn leden.	Ja, toegepast	Het VO stelt jaarlijks een opleidingsplan op. De leden bezoeken afwisselend de seminars van o.a. de pensioenfederatie en het platform medezeggenschap pensioenfondsen.
57	Nvt belanghebbendenorgaan	n.v.t.	
58	Nvt belanghebbendenorgaan	n.v.t.	
Stemverhoudingen			
59	Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.
Zittingsduur en herbenoeming			
60	De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd.	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.
61	De zittingsduur van een lid van het VO is maximaal vier jaar. Het VO bepaalt hoe vaak	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.

	een lid van het VO kan worden herbenoemd.		
62	Nvt belanghebbendenorgaan	n.v.t.	
63	De zittingsduur van een lid van de raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een lid van de raad van toezicht kan maximaal één keer worden herbenoemd.	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.
64	Nvt visitatiecommissie	n.v.t.	
Diversiteit			
65	Het bestuur of het VO zorgt ervoor dat de organen complementair zijn samengesteld. Ook moeten de organen een redelijke afspiegeling vormen van de belanghebbenden.	Vrijwel toegepast	Bij de samenstelling en opvolging van het bestuur, VO en raad van toezicht wordt naast de vereiste deskundigheid competenties en professioneel gedrag, rekening gehouden met diversiteit zoals beschreven in de Code. Aangezien het bestand van actieve deelnemers vrijwel geheel uit mannen bestaat, zou als afspiegeling hiervan de organen ook geheel uit mannen kunnen bestaan. Vanuit de overtuiging dat een divers samengesteld orgaan tot een beter besluitvorming kan leiden, hebben in het bestuur drie vrouwen zitting en in het VO één. Qua leeftijdsverdeling voldoet het bestuur niet aan de voorwaarden.
66	Het bestuur stelt – in overleg met het desbetreffende orgaan – concrete stappen vast om te bevorderen dat fondsorganen divers worden samengesteld. Ook geeft het bestuur aan hoe en binnen welke termijnen het van plan is om de gewenste diversiteit in leeftijd en geslacht te realiseren. Het bestuur legt dit vast in een diversiteitsbeleid. Jaarlijks beoordeelt het bestuur in hoeverre de gestelde doelen zijn gehaald. Driejaarlijks evalueert het bestuur het diversiteitsbeleid.	Ja, toegepast	Het fonds heeft in 2016 het diversiteitsbeleid vastgesteld.
67	In het bestuur of het VO zitten tenminste één man en één vrouw.	Ja, toegepast	Bestuur: drie; VO: één.
68	In het bestuur en het VO zitten tenminste één lid boven en één lid onder de veertig jaar.	Vrijwel toegepast	Jongste bestuurslid: 44 jaar; VO: één lid onder de veertig. Het bestuur zal zich inspannen bij een vacature een bestuurslid jonger dan 40 jaar aan te trekken.

69	Het bestuur en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Ja, toegepast	Ja
70	Bij het vervullen van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hiervoor tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezingen van kandidaten.	Ja, toegepast	In de search ter vervulling van de vacatures in het bestuur is hier rekening mee gehouden.
71	Het bestuur toetst voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen.	Ja, toegepast	Ja.
Integer handelen			
72	De leden van het bestuur, het VO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers handelen integer. Ze zorgen ervoor dat hun eigen functioneren getoetst wordt. Ze vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling met een partij waarmee het fonds een band heeft, op welke manier dan ook.	Ja, toegepast	Dit is geborgd via de gedragscode.
73	Als leden van het bestuur, de raad van toezicht en andere medebeleidsbepalers in functie treden, ondertekenen ze de gedragscode van het pensioenfonds. Ook ondertekenen ze jaarlijks een verklaring over het naleven van de gedragsregels. Op het overtreden van de gedragscode staan sancties. Deze staan in de gedragscode.	Ja, toegepast	Dit is geborgd via de gedragscode.
74	Een (mede)beleidsbepaler maakt direct melding van (potentieel) tegenstrijdige belangen of reputatierisico.	Ja, toegepast	Dit is geborgd via de gedragscode.
75	Een (mede)beleidsbepaler meldt het voornemen	Ja, toegepast	Dit is geborgd via de gedragscode.

	een nevenfunctie te aanvaarden of voort te zetten aan de compliance officer. Het maakt hiervoor niet uit of de nevenfunctie betaald of onbetaald is.		
76	Het lidmaatschap van een orgaan van het pensioenfonds is niet verenigbaar met het lidmaatschap van een ander orgaan binnen hetzelfde pensioenfonds.	Ja, toegepast	Dit is geregeld in de statuten.
Beloningsbeleid			
77	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.	Ja, toegepast	Het beloningsbeleid is vastgelegd en opgenomen op de website. De hoogte van de vergoedingen van bestuursleden is gebaseerd op de richtlijnen van de pensioenfederatie.
78	De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag.	Ja, toegepast	De hoogte van de vergoedingen van bestuursleden is gebaseerd op de richtlijnen van de pensioenfederatie.
79	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatiegerelateerde beloningen. Prestatiegerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	Ja, toegepast	Het fonds kent geen prestatiegerelateerde beloningen.
80	Het bestuur voorkomt dat door de hoogte van de beloning van de leden van het intern toezicht een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	Ja, toegepast	De hoogte van de vergoedingen kan geen belemmering zijn voor het zich kritisch opstellen.
81	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen ontslagvergoeding. Bij ontslag van een andere medebeleidsbepaler moet een eventuele ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden.	Ja, toegepast	In 2017 niet voorgekomen.

Compliance

82	Het bestuur is op de hoogte van de wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan voor het pensioenfonds. Ook kent het bestuur de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de wet- en regelgeving in fondsdocumenten, besluitvormingsprocessen, procedures en de uitvoering.	Ja, toegepast	Alle bestuursleden hebben middels een portal toegang tot alle fondsdocumenten. In elke bestuursvergaderingen worden de belangrijke uitingen van DNB en AFM behandeld. Het bestuursbureau informeert de bestuursleden omtrent op handen zijnde wijzigingen in de regelgeving.
83	Het bestuur bewaakt dat het pensioenfonds de wet- en regelgeving en interne regels naleeft (steeds compliant is).	Ja, toegepast	Het bestuur heeft naast de rol, die het bestuursbureau hierin vervult, de naleving geborgd middels haar adviseurs in case de certificerend actuaaris, de controlerend accountant en de externe compliance officer.